

Porady ogrodnicze na listopad

Bieżące prace Powoli kończymy prace ogrodowe na działce. Porządkujemy przed zimą rabaty i grządki warzywne – usuwamy „zważone” liście, pędy oraz resztki warzyw, nawozimy, osłaniamy... Możemy jeszcze sadzić i przesadzać drzewa oraz krzewy. W spiętrzeniu ostatnich prac ogrodowych łatwo się zgubić, dlatego najlepiej skorzystać z praktycznych, aktualnych porad zawartych w miesięczniku „Działkowiec”. Wybór najlepszych roślin, sadzenie, nawożenie i jesienna ochrona z „Działkowcem” będą łatwe!

• **Najlepszy nawóz i to za darmo!** Liście masowo opadają z drzew. Nie wolno ich wyrzucać, ani palić, tylko wykorzystać do zrobienia kompostu, którym już w przyszłym roku zasiliły rabaty i grządki. Także ścięte pędy i gałęzie również można (po rozdrobnieniu) kompostować. To samo dotyczy resztek roślin oraz pokosu, z ostatniego już w tym sezonie, koszenie trawnika. Pamiętajmy, że zgodnie z Regulaminem ROD każda działka powinna być wyposażona w kompostownik.

• **Zakaz spalania** Co roku w okresie jesiennych porządków nie brakuje osób, które zamiast rozsądnie zagospodarować duże ilości resztek roślinnych i liści, spalają je, powodując szkodliwe zadymienie całej okolicy. Wszystkim działkowcom polecamy artykuł Spalanie na działkach surowo zabronione opublikowany na stronie internetowej www.pzd.pl, który szczegółowo wyjaśnia ten temat.

• **Czas zadbać o glebę** Uzyskanie dobrych plonów, w dużej mierze zależy od właściwej uprawy gleby jesienią. Aby zrobić to jak najlepiej, warto skorzystać z porad listopadowego „Działkowca” i dowiedzieć się: czy, kiedy i jak pobrać próbkę gleby do analizy, czym i ile nawozić, kiedy wskazane jest wapnowanie, którą glebę przekopujemy przed zimą, a na której tego lepiej nie robić, jak stosować nawozy fosforowe, które wpływają na zwiększenie ilości i jakości plonu.

• **Wolno, czy nie wolno?** Już od 1 stycznia 2016 r. działkowców obowiązywać będzie nowy Regulamin ROD. Warto zapoznać się z nim jak najwcześniej. Pomoże w tym listopadowy numer miesięcznika „Działkowiec”, w którym prawnicy Związku przystępnie i krótko przekazują najważniejsze jego regulacje, m.in. w co można wyposażyć działkę, a co jest zabronione; jak zbudować/zmodernizować altanę zgodnie z prawem, aby nie narazić się na niepotrzebne koszty związane z koniecznością usunięcia nieprawidłowości; jakie sadzić rośliny i gdzie, aby nie być w sprzeczności z przepisami; jakie zwierzęta można hodować na działce; które rośliny można usunąć bez zezwolenia, a które go wymagają oraz gdzie je uzyskać; czy można palić ogniska i spalać odpady na działce; kto i kiedy ma prawo wjeżdżać do ogrodu samochodem. Zgodnie z ustawą o ROD przepisy nowego Regulaminu obowiązują nie tylko działkowców, ale wszystkich przebywających w ogrodzie. Pełny tekst Regulaminu ROD dostępny jest na www.pzd.pl, a w najbliższym czasie, w formie broszurowej, trafi do ogrodów.

Listopadowy numer „Działkowca” to jedyna okazja na otrzymanie Regulaminu ROD w „pigulce”!

- **Kupujemy i sadzimy róże** Pogoda nas rozpieszcza przedłużając jesienny sezon ogrodniczy. Cieplesze dni warto wykorzystać na posadzenie róż, które w przyszłym roku zachwycą swoją elegancją i zapachem. Jeśli nie chcemy mieć niespodzianek, kupujemy odmiany licencjonowane, nieco droższe, ale za to pewne. Kwiatowy dywan uzyskamy z róż okrywowych, np. odmian: Alba Rose Meidiand (biała), Lovely Fairy (ciemno różowa), Cubana (łososiowo-różowa). Przy furtkach i pergolach doskonale będą róże pnące, np. Eden Rose (peoniowa, zielono-żółto-różowa), Aloha (łososiowo-różowa), Elfe (jasno żółta), a na rabatach królować będą róże wielkokwiatowe, np. biała – Polar Star, Carina – różowa, Deep Impression – ciemno czerwona, i rabatowe – np. Novalis (pudrowa), Heidi Klum Rose (ciemno różowa). Sadzonki róż bardzo dobrej jakości można łatwo zamówić w sklepie wysyłkowym na www.dzialkowiecsklep.pl tel. 22 101 34 34.

- **Problemy z iglakami** To był sezon wyjątkowo trudny również dla iglaków. Igły żółkły, brązowiały, opadały, rośliny nie rosły lub wręcz usychały. Mielśmy trudności z prawidłowym rozpoznaniem przyczyny tych problemów, przez co podjęte działania przeważnie były chybione. Listopadowy „Działkowiec” ułatwi postawienie trafnej diagnozy oraz podsunie gotowe rozwiązania probl

emów.

- **Rozmnażamy konwalie** Wykopujemy kłącza konwalii i dzielimy je na trzywęzłowe odcinki. Sadzonki sadzimy na nowym miejscu co 5 cm.

- **Ozdobne przed zimą** Zimowe uszkodzenia krzewów mogą być spowodowane przez mrozy, silne wiatry, brak okrywy śnieżnej. Zabezpieczanie rozpoczynamy, gdy temperatura poniżej zera będzie utrzymywać się przez kilka dni. Na niekorzystne zimowe warunki najbardziej narażone są rośliny zawsze zielone a także młode krzewy posadzone jesienią. Zabezpieczanie rozpoczynamy obfitym podlaniem, później rozkładamy ściółkę, która ochroni przed utratą wody z gleby i jej zamarzaniem. Część nadziemną osłaniamy np. agrowłókniną

fol. Tomasz Kok www.ogrodnikTomex.pl

lub matą słomianą. Można też wbić grube gałęzie wokół roślin i zamocować na nich siatkę cieniującą. Posadzone jesienią byliny oraz zimozielone krzewinki (np. wrzosy) okrywamy gałązkami drzew iglastych, słomą. Okrywę mocujemy, aby nie porwał jej wiatr. Więcej na ten temat można przeczytać w „Moim Ogródku”.

- **Owoce z ogródka** Sadząc jesienią niektóre drzewa owocowe oraz krzewy, pierwszych plonów możemy spodziewać się już w przyszłym sezonie! Warto postawić na gatunki i odmiany mniej pospolite, których owoców łatwo nie dostaniemy w sklepie bądź są one drogie. Są to np. pigwa wielkoowocowa i aronia (doskonale na nalewkę, sok, do herbaty), jagoda kamczacka (owocuje już w maju), borówka wysoka, śliwa japońska, aktinidia tzw. mini kiwi, świdośliwa, czarna malina. Dobre odmiany drzew i krzewów można zamówić wysyłkowo w sklepie „Działkowca” – tel. 22 101 34 34. Kupione rośliny należy jak najszybciej posadzić i obficie podleć, a pod koniec miesiąca zabezpieczyć przed mrozem.

Kupując drzewka wybierajmy te na podkładkach karłowych (jeśli gleby są żyzne) lub półkarłowych (na glebach słabszych), które stworzą mniejsze korony, zajmą mniejszą powierzchnię i łatwiej je pielęgnować. Warto rozważyć też posadzenie większej ilości krzewów – nie zajmują dużo miejsca, owocują corocznie, nie musimy długo czekać na pierwsze owoce, mają małe wymagania glebowe i klimatyczne.

- **Zamiast słodczy** Doskonale sprawdzą się tak suszone owoce! Można je zrobić samemu lub kupić w sklepie. Miesięcznik „Działkowiec” podpowie jak samemu suszyć i przechowywać owoce aby zachować ich najcenniejsze właściwości oraz czym kierować się, jeśli zdecydujemy się na zakup gotowych produktów (jest to szczególnie ważne, gdyż niektóre przemysłowo suszone owoce mogą zawierać szkodliwe dodatki).

- **Skutki suszy w sadzie** Długotrwała susza, w połączeniu z niespotykanymi dotąd upałami, wyrządziła ogromne szkody w nasadzeniach roślin sadowniczych. Rośliny wejdą w stan spoczynku mocno osłabione. Można jednak im nieco pomóc stosując kilka prostych zabiegów opisanych w bieżącym „Moim Ogródku”. Warto spróbować!

- **Oprysk na parcha jabłoni** Tuż przed opadnięciem liści warto dokładnie opryskać drzewa jabłoni 5% roztworem mocznika w celu ograniczenia źródła choroby na wiosnę.

- **Zabezpieczenia w sadzie** Wokół pnia nowo posadzonych drzewek usypujemy z ziemi lub kompostu kopczyk wysokości 25–30 cm. Młode i nowo posadzone drzewka zabezpieczamy także przed zającami i sarnami przez owijanie pni grubym papierem pakowym, falistym lub plastikowymi, perforowanymi osłonkami. Nie należy stosować tak folii, w tym foliowych worków np. po nawozach. Zabezpieczenia przed mrozem wymagają też jeżyny bezkolcowe oraz niektóre odmiany winorośli. Pędy układa się na ziemi lub w płytkim rowku i okrywa cienką warstwą ziemi lub słomianą matą. Do okrywania nie stosujemy liści, bo te pod wpływem wody gniją i uszkodzane

są pąki na pędach. Spod drzew i krzewów usuwamy chwasty, inaczej, po uschnięciu będą doskonałą kryjówką dla gryzoni ogryzających korę u podstawy pnia. Młode drzewa z takimi uszkodzeniami często usychają. Aby pozbyć się gryzoni można wsypać do nor lub rozłożyć w rurkach drenarskich (średnicy 5 cm) zatrute ziarno. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w „Działkowcu”.

- **Przeciw kędzierzawieniu liści brzoskwini** Jeżeli pod koniec listopada temperatura utrzymuje się powyżej +5°C, opryskujemy drzewa przeciwko kędzierzawości liści brzoskwini stosując Miedzian 50 WP w stężeniu 1%. Oprysk wykonujemy bardzo dokładnie, pokrywając cieczą wszystkie pędy, gałęzie i pień.

- **Wapnowanie** Nie zawsze jest potrzebne. Wieloletnie stosowanie nawozów wapniowych bez potrzeby może przynieść więcej szkody niż pożytku. O zasadności zabiegu decyduje badanie kwasowości gleby i preferencje planowanych do uprawy roślin. Orientacyjnie przyjmuje się, że w większości przypadków grządki wymagają wapnowania co 3–4 lata.

- **Jesienne siewy warzyw** Pod koniec listopada wysiewamy, na przygotowane w październiku grządki, nasiona marchwi, kopru i pietruszki na wcześniejszy zbiór wiosenny. Nasiona należy wysiać tuż przed silniejszymi przymrozkami, ale jeszcze w niezamarzniętą glebę. Dlatego termin ten należy ustalać indywidualnie w zależności od przebiegu pogody. Wysiewa się je nieco głębiej niż wiosną oraz zwiększając o 40% ich ilość. Do siewu przedzimowego nadają się odmiany wczesne, o krótkim okresie wegetacji.

- **Nauka po sezonie** Kto uprawiał warzywa, ten miał w tym sezonie dużo nietypowych problemów. Jak je teraz zinterpretować i wyciągnąć wnioski na przyszłość? Pomoże w tym miesięcznik „Działkowiec”, który wyjaśni m.in. dlaczego na zielonych jeszcze pomidorach wystąpiły brązowe plamy chociaż na liściach ich nie było; warzywa miały nietypowe zabarwienie, srebrzyste plamy lub zapadnięte miejsca; cebula była mała i szybko zasychała; masowo opadały kwiaty i zawiązki fasoli... Warto przeczytać!

- **Własne kiszonki** – to proste! Warzywa kiszane zawierają więcej witaminy C, soli mineralnych i mikroelementów niż te świeże. Poza białą kapustą i ogórkami można kisić też np. kapustę czerwoną i pekińską, paprykę, pomidory, buraki ćwikłowe, marchew, cukinię, a nawet owoce, m.in. śliwki. „Mój Ogródek” podpowie, co i jak kisić, jak przygotować smaczne mieszanki, jak przechować uzyskane kiszonki. Warto spróbować!